

The Office Of The Principal and Vice - Chancellor

PHUROFESA VHO MS MAKHANYA, THOHO YA TSHIKOLO
NA MUFARISATSHANTSELA

YUNIVESITHI YA AFURIKA
TSHIPEMBE

TSHIPITSXI TSHA U TANGANEDZA VHATHU, U PEMBELELA

MABABEBO A VHU 145 A UNISA

ZK MATTHEWS GREAT HALL, THEO VAN WIJK BUILDING, UNISA

KHAMPHASINI YA MUCKLENEUK S

4 Fulwana 2018 nga

09:30

- Mutshimbidza Mushumo: Dr Somadoda Fikeni, Mulanguli:
Thandela dzo khetheaho na mueletshedzi wa Thoho ya tshikolo na

Mufarisatshantsela

- Muhulisei, Dr Thabo Mbeki, Mutshantsela wa Yunivesithi ya Afurika Tshipembe, mutikedzi wa Thabo Mbeki African Leadership Institute vha dovha vha vha muphuresidennde wa kale wa Riphabuliki ya Afurika Tshipembe
- Muhulisei Minisita Vho Naledi Pandor, MP, Minisita wa Pfunzo ya Ntha na Vhugudisi

- Vho Sakhi Simelane, Mudzulatshidulo wa Khoro ya Unisa na mirađo ya Khoro ya Unisa vha re hone
- Vhahulisei, vhakhomishinari vhahulwane na vharumelwa vha re hone
- Mirađo ya khorondanguli ya Unisa i re hone na ndangulonyengedzedzwa
- Vho Nkatho, vho imela Muphuresidennde wa Khoro ya Unisa ya Lushaka ya Vhuimeleli ha Matshudeni na mirađo yothe ya NSRC
- Vho Mhlungu, Muphuresidennde wa Khonvensheni
- Vhaimeleli u bva kha muvhuso wapo na wa lushaka
- Mirađo ya vhubindudzi ha tshitshavha
- Vhuimeleli u bva kha zwiimiswa zwe fhambanaho zwa vhugudisi ha n̄tha
- Vhurumelwa ho dzenelaho Khuvhangano ya 2018 ya Inbound Economic Modelling and Benchmarking, ine ya khou tshimbidzwa nga ofisi ya Meyara Muhulwane: City of Tshwane
- Vhashumi vha Unisa na matshudeni, hu tshi katelwa mirađo yashu ya muča wa Unisa kha madzingu vhane vha khou kovhana u pembelela hashu nga kha

satheļaithi

- Vharangaphand a vha mbumbano dza vhashumi
- Vhamvumvusi vhashu vhe, nda tsivhudzwa, uri vha katela vhashumi na matshudeni vha Unisa
- Mirađo ya vhathetshelesi yo fhambanaho

Ndumeliso dza u pembelela kha vhoinwi nothe, na u vha ḥanganedza zwavhuđi nga maand a kha zwine ra nga zwi vhidza vhege ine ya khou rotholesa nga maand a Afurika Tshipembe n waha hoyu. Ndi a fulufhela uri vhuđambo ha n amusi vhuđo sia pfunzo ya vhuđi kha riñe rothe. Ngeno, vhukati ha murotho wonoyu, rothe ri khou takadzwa nga mafhundo mahulwane a mvula dzavhuđi dze dza vha dzi tshi khou ḥod ea ngei Cape Town na thulo dzine ya ḥođisa zwi sa timatimisi kha vhadzulapo vhashu u bva kha vundu ḥeneļo.

Kha nyimele yeneyi, a zwi tou konđa nga u ralo u ḥumanya hetshi tshiga tsha sialala ļa Afurika tsha u fhađutshedzwa nga u thoňwa ha

Unisa kha yeneyo ḋ orobo khulwane miñ wahani ya ḋ ana fuiñ a ḫanu yo fhelaho Unisa na yone yo ḋ i dzululela u bvela phand̄a na u vha ndaka ya lushaka na phaṭhutshedzo. Ndi tou vha na vhutanzi zwazwino uri roṭhe ri a ḋ ivha ḋ ivhazwakale ine ya ḋ ivhea i takadzaho ya Unisa', i ombedzelaho zwauri Unisa ndi vhubvo ha Yunivesithi dza Stellenbosch na Cape Town, nga murahu ha vha na, Yunivesithi dza Witwatersrand, Pretoria, Natal (UKZN), Orange Free State (UFS), Rhodes na Potchefstroom (UNW), dze kale dza vha dzi magudedzi a re na vhutumani. Zwine vhatu vhanzhi vha sa zwi ḋ ivhe ndi zwauri musi muvhuso wa kale u tshi lingedza u kombetshedza Unisa u vha tshiimiswa tsha Afrikaans fhedzi, tshiimiswa tsho hana hezwi zwa bveledza u thoñwa ha *Rand Afrikaanse Universiteit*, zwino yo shandukiswa ndi Yunivesithi ya Johannesburg. Zwenezwo Mutshantsela, musi riñe, ndi khou ṭod̄a u vha khoutha Mutshantselara, "*u n̄ etshedza vhuvha hanga (kha nyimele heyi zwashu) kha zwikwara na magovha, dzithavha na fhethu ho vuleaho ḋ akani,*

milambo, masoga, miri, maluvha, malwanzhe na khalan waha dzine dza dzulela u shanduka dzine dza talutshedza mbonalo ya shango ja vhongwaniwapo vhashu", tshivhalo tshinzhi tsha yunivesithi Afurika Tshipembe tshi netshedza vhuvha hadzo kha Unisa! Zwenezwo ri khou tanganedza lwo khetheaho vhashumisani vhothe u bva kha zwiimiswa zwithihi na riñe zwine zwa vha vhukati hashu hafha ñamusi – ri muta vhudzivhani ha jifhasi!

Zwikhagala, uri midzi ya Unisa yo tok a kha mavu a Afurika. Heyi yunivesithi yo fushwa – na u fushwa nga – mirafho minzhi ya vhagudi, vhuñanzi kha zwigidi zwa mañana zwa vhatu vho thaphudzaho digiri vhane vha imela khethekanyo iñwe na iñwe kha tshitshavha vhane vha wanala kha masia othe a tshitshavha na mabindu a phuraivethe na a muvhuso u mona na jifhasi – vhe vha shuma na u

swikelela nga vhukoni ha n̄thesa. Ndi humbula uri vha ɖ o tenda uri hohu ndi u swikelela hu mangadzaho na u shela mulenzhe hu mangadzaho! Ngeno bono ɿa Unisa ɿi kha ɖ ivha "Yunivesithi ya Afurika i fhaṭa vhumatshelo kha Tshumelo ya Vhuthu" u swikelelwa nga vhot̄he vho teaho u ṭanganedzwa yunivesithi na u ɖ ikumedzela u shumela shango na dzhango ɿashu.

Fhedzi vhanna na vhaftumakadzi, musi ri tshi pembelela ɖ ivhazwakale ine ya ɖ ivhea yashu na vhufa, ri so ngo hangwa nga ha vhumatshelo ha vhuɖ i vhulinganaho vhune ra khou vhu fhaṭa na u vhuendedza musi ri tshi khou amba. Muthu a nga ɖ itika nga ṭhuṭhuwedzo na maand̄ a a vhufa lwa tshifhinga phand̄ a ha musi a tshi vha thikho - kana tshi tshi vha tshiitisi – tsha u shaya bono na nyito yo sedzaho kha vhutshilo ho fhelelaho. vhubveledzi na u dzhenisa vhumatshelo. Musi izwi zwi tshi itea magumo ha tinyei.

Ndi ngazwo vha tshi wana zwauri tshitirathedzhi tshashu tsho khwaṭhis̄edzwa u sedza kha u swikelela yunivesithi ya Afurika i sa solisei yo khwaṭhis̄edzwaho ine ya endedzwa nga vhubveledzi, vhukoni na tshanduko ine ya itwa hu na u dzhiela n̄ha. Unisa yo pika u vha kha tsumbo ya ndeme ya n̄ha na vhukoni ha u funza na vhugudi, ḥis̄iso na vhubveledzi na u shela mulenzhe ha tshitshavha – ha u renga phanḍa mvusuludzo ya Afurika na Afurika Tshipembe.

U swikelela hezwi, ro ḫi kumedzela u ḫumekanya vhukoni ha tshigwada tshihulwane tsha vhashelamulenzhe vhe ra wana uri vha khou shela mulenzhe zwiḥulu kha u fhaṭa shango na dzhango ḥashu. Nga zwenezwo, vhaimeleli vho fhambanaho vhe vha ri dzhoina ḥamusi vha amba zwavhuḍi nga ha muhumbulo washu uri ri yunivesithi ya vhatu kha vhatu nga huhulu, na uri ri ḫo shumisana na muthu muṇwe na muṇwe ane bono ḥawe ḥa shango ḥashu na vhatu vhawe ḥa tshimbilelana na bono ḥa Unisa. Musi Unisa i tshi nga vha mushelamulenzhe muhulwane kha *sekithara* ya pfunzo ya n̄ha

Afurika Tshipembe, naho zwo ralo ri vhumba tshipid a tsha ndeme tsha sisiteme ya pfunzo ya nt̄ha Afurika Tshipembe, ri rothe ri fanela u khwaṭhis̄edza lushaka lwa tshanduko lune lwa ḥo ri isa phand a kha magumo ane ra a ḥod a a ndeme ya nt̄ha na pfunzo ya mat̄hakheni. Ndi ngoho, hu na zwinzhi zwine zwa tea u shuñwa. Fhedzi ndi a ḥihudza u amba uri ro thoma nga ndila yo khwaṭhaho nahone i vthonalaho u shumana na tshanduko dzine dza ḥod ea u khwaṭhis̄edza tshanduko.

Ro ḥikumedzela tshoṭhe u vhona zwauri ri fhaṭa kha ifa ja avho vho ḥuwaho u thomani, na “pfungadzina ya Unisa” ri ḥo bvela phand a na u ḥisa ḥonifho na dzhiela nt̄ha zwine ya zwiita u mona na dzhango na jifhasi.

Ndi zwone, ri na tshiitisi nga ngoho tsha u pembelela! Ndi dakalo ja vhukuma, ndi sa buli thulo, u kona u awela zwiṭuku, na u pembelela u swikelela miñwaha ya 145 ya ndila nthihi ya kushumele na u shela mulenzhe. Ro takala nga maand a na u

đihudza nga havha makhulu wa tshitshavha na thikho khulwane ya mveledziso ya lushaka lwashu – ya Yunivesithi ya Afurika Tshipembe.

Mbekanyamushumo ya ñamusi i ño ñetshedza pfunzo i takadzaho nga maand a kha heyi yunivesithi i mangadzaho nga maand a u fhirisa zwine nda kona u zwi ñetshedza nga tshifhinga tshine nda tea u tshi shumisa. Zwo tea u amba uri i tou vha khuliso kha riñe u vha tshipid a tsha uyu muña wo fhambanaho na tshiimiswa itshi tsho fhambanaho, ri pfa ro hulisea uri na vhone vho, muthu nga eñhe kana tshigwada, vha dovha hafhu vha vha tshipid a tsha lwendo lwashu na vhufa hashu kha shango ñashu, dzhango ñashu na ñifhasi. Ri ñanganedza muñwe na muñwe zwavhuđi nga maand a na u isa phand a kha zwi fanaho

Ndi a livhuwa.